

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גליון ה'

[תש"ע]

שנה כ"ו

בעידן רעוא דרעוין פרשת חיי שרה תשל"ד

בתורה"ק ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל (כד, א). ובמדרש (הובא בישמוח משה, פרשתן, ד"ה וה' ברך; נחלת יעקב, פרשת לך, ד"ה ובענין זה) בכל זה אליעזר דכתיב (בראשית כד, ב) המושל בכל אשר לו, מכאן אמרו חכמים (ברכות לא.) אל יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה, ע"כ. ויש להבין מדרש זה ע"פ פשט.

ונקדים דרשת חז"ל (יומא כה:) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, אמר רבי אלעזר שמושל בתורת רבו וכו' שדולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים. ויל"ד דאם בא הכתוב לגלות גדולתו ומעלתו של אליעזר עבד אברהם, אמאי נרמז דייקא כאן כשנשלח ע"י אברהם לקחת אשה לבנו ליצחק, ואדרבה הלא אמרו (בבא בתרא קסח.) האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא נידבר עם הארץ בהדיה דלמא מחלפו לה מיניה, ומכ"ש אליעזר שהיה דולה ומשקה מתורת רבו דאין ראוי לשלחו לקידושי אשה.

ובריש פרשתן ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כג, א). פירש"י בת ק' כבת כ' לחטא וכו' ובת כ' כבת ז' ליופי. שני חיי שרה, כולן שוין לטובה, ע"כ. ובבעל הטורים, שרה מאה שנה ר"ת שמש, וצ"ב מה רמו יש בדבר.

ויבואר ע"פ דברי זקה"ק זי"ע בישמוח משה (פרשת וירא, ד"ה והוא ישב) לפרש מאה"כ (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, ותו"ד דהשמש נוטה תמיד ללכת ממערב למזרח, אלא שהגלגל בו היא תלויה מסובב אותה בצד ההפוך ומושכה תמיד ממזרח למערב וכמאמרם ז"ל (סנהדרין צא:) כדי ליתן שלום לקונה, אולם השמש מתגברת במעט מעט נגד הגלגל, עד במשך שנה שלימה עולה בידה לעשות סיבוב אחד כרצונה ממערב למזרח. וע"ז דרשו (יומא כג.) הנעלבים ואינן עולבין שומעין הרפתן ואינן משיבין וכו' עליהן הכתוב אומר ואוהביו כצאת

פרנס החודש – כסלו תשי"ע

לטובת עריצת דברי התורה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה
ה"ה ידידנו הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד, ראש וראשון
לכל דבר שבקדושה, איש חי ורב פעלים, לתורה ולחסד,

הרה"ח מוה"ר זאב בעער הי"ו

לרגל שמחת נשיאי בני הגה"ח המו"מ בתיר"ש נפתלי ני"ו
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

בזכות עזרתו הנדיבה לעריצת תורת רבינו זי"ע, וקיום רצון צדיק כלשונו
בצוואתו הקדושה: "ועיקר שבעיקרים לטובת נשמתו, שאם יודעים ממני
איזה חידוש בתה"ק אמת, לפרסמה בשמי וללמדם בישראל...".
יתמשך עליו ועל ב"ב חיים ארוכים מתוך שפי"ע חיים ברכה והצלחה,
וימלא ה' כל משאלות לבבו לטובה עד עולם, אג"ח

השמש בנבורתו, דכשם שהחמה הולכת בהתחזקות נגד הגלגל המכריחה ללכת בדרך ההפוכה, כן הצדיקים עובדים את השי"ת מתוך צער ודחק, ולמרות כל הסיבות והמניעות מצד יצר הרע המעכבות אותם מדרך ה', הולכים הם בכוחם ובגבורתם כדוגמת השמש היוצאת בנבורתה ואינה נמנעת בגין החפצים למנוע בעדה לעשות רצון קונה, ע"כ תוכן דבה"ק ובתוספת ביאור ועיי"ש אריכות הדברים המתוקים מדבש.

וענין זה היה גם במעשה בראשית שהלבנה קטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ואמר לה הקב"ה לכו ומעטי את עצמך (חולין ס:), וברור שהלבנה לא טענה טענת הבל אלא משום שידעה דלפי פעולת הכריאה טוב יותר שיהיה האחד מאור קטן ולא ימשלו שניהם בתוקפם ובגבורתם, וכפירש"י עה"פ (דברים לג, יד) וממגר תבואת שמש וממגר גרש ירחים, שהיתה ארצו פתוחה לחמה וממתקת הפירות ויש פירות שהלבנה מבשלתן עיי"ש. אמנם השמש אף שגם היא ידעה מזה, בכל זאת לא קטרגה כי רצתה לעשות רצון קונה כאשר בראה וכאשר ישית עליה, ואף אם אין הדבר מועיל לפירות הארץ, כי בעבודת השי"ת אין להביט אם ערב הדבר לחך אלא אם הוא מועיל לעשות רצון השי"ת ושיגיע אליו נחת רוח. בגין כך נמשלו הצדיקים לחמה, כדרשת חז"ל (יבמא לח: מהפסוק (קהלת א, ה) וזרח השמש וגו' אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו, כי כמעשה השמש גם הם לא ימו מרצון השי"ת, ויעברוהו על אף כל המניעות והמרדות אשר נעמדים לפניהם למכשול ואף שאין להם בעצמם איזה תועלת מזה.

ולזה תלה השי"ת רפואה בשמש כמאה"כ (ברשית לב, לב) וזרח לו השמש וגו', וכן כתיב (מלאכי ג, כ) שמש צדקה ומרפא בכנפיה, דהנה היסורים מבטלים את האדם מדברי תורה, ולחד מ"ד (ברכות ה.) אף אלו הם יסורים של אהבה שנאמר (משלי ג, יב) את אשר יאהב ה' יוכיח. והיא מילתא דתמיהה טובא על מה עשה ה' ככה לייסר את הצדיקים ביסורים שיש בהם ביטול תורה. ואמרתי שכך גזרה חכמתו ית' כי הלא יסורי הגוף אין נחשבים אצלם כלל ליסורים, דהם מואסים בחיי עולם הזה ושמחים ביסורים המכניעים את גופם הגשמי, וכמו שרגיל היה רביה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע לומר, גוף גוף מתי כבר אראה בנקמתך, שמחה תהיה לי כאשר תהיה מונח בארץ ורמה ותולעה ישלטו בך כי אז יהא זה נקמה על כל אשר רצית לעולל לי עכ"ל. וכן כתב באוה"ח הק' (ויקרא טו, א) ולפעמים תמאסהו הנפש ותריכהו מריבה גדולה וכו' ולכשתרבה בחינה זו בפנימיותו תגעל את הבשר ויצתה מעמה ושבה אל בית אביה עיי"ש. הרי דיסורי הגוף אין בהם כדי לייסר את נפש הצדיק המואס בגוף העכור, ואדרבה שמח הוא שה' חפץ דכאו להניע החומר שבו מכל וכל, ולכן מייסרו הקב"ה ביסורים האמיתיים שיש בהם ביטול תורה ותפילה וכוזה עולם חשך בעדו, כי כל חפצי עולם ואפילו תענוגי גן עדן לא ישוו לו בהם.

והנה יעקב אבינו ע"ה גדלה מעלתו ומדרגתו כצאת השמש בנבורתו שהיה שמח ביסוריו, ואפילו כשהיו בהם ביטול תורה ותפילה היה שמח ומשבח להשי"ת בשארית כוחותיו לפי שכך רצונו ית"ש, וחשב בדעתו שאינו כדאי וראוי אפילו להודות ולהלל על טובה גדולה זו שיצאה בנזירת המלך שחפץ דכאו. ולזה זכה אשר וזרח לו השמש, דכנ"ל אף היא הלכה במדה זו שחפצה לעשות רצון קונה גם כשלא ראתה התועלת שבדבר ואף כשהדבר קשה לה נגד סיבוב הגלגל, והיא ריפאה אותו מצלעתו, וזה מדה כנגד מדה שקיים מאמרם ז"ל (ברכות גז.) בכל מדה ומדה שהוא מורד לך הוי מודה לו.

וזוהו בנין אב ללמד על הכלל כולו יצא, להורות לאדם דהדרך בעבודת ה' אינה רק כאשר אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, ואילו בזמן שתכבד העבודה במרדות ומניעות ימנע עצמו, דלא זו תכלית האדם בארץ, כי הן הגדיל ה' לעשות בשמו מרום מלאכים ושפי קודש שעובדים עבודה תמה בלי מניעות, והאדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע (צעמיל קטן, אות טז) ולשנות את מזונו, שלא ימנעוהו קור וחום קיץ וחורף מעבוד את ה'. ולזה פרא אדם יולד עם החומר הגם המלפפת אותו, ותפקידו ללחום מלחמת מצוה תמידית עם יצרו הרע אשר לפתח הטאת רובץ למנוע אותו בכל צעד ושעל מכל דבר שבקדושה, והמזיקים אף הם רכים וקיימא עלינו כי כוסלא לאוניא, וכולם מכת הסטרא אחרא הקמה נגדנו להכשיל אותנו ולמנוע בעדנו מהתדבקות בבורא

ית"ש, והנשמה אשר מכסא כבוד חוצבה ושוכנת בלב האדם צריכה להתגבר על החומר ולהעלותו ברום המעלה, וגם כשאין כח בנוף יעבוד עד כלות הנפש.

ומעלה זו היתה גם אצל שרה אמנו ע"ה, דהנה עיקר כוחות האדם עומדים לו בשנות הכ' ואילו בשנות הק' הוא נחלש לגמרי, וכמאמרם ז"ל (אבות ה, כא) בן עשרים לרדוף וכו' בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם. ובשנים המאוחרות אין כח ביד האדם לעבוד את ה' כבימי בחוריו וכמו שהזכיר קהלת (יב, א) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ, ופירש"י ימי הרעה ימי הזקנה והחלשות. וע"ז אנו מבקשים (תהלים עא, ט) אל תשליכני לעת זקנה ככלות כוחי אל תעזבני.

ובזה משבח הכתוב את שרה אמנו ע"ה, בת ק' כבת כ', שגם בהיותה בת ק' היתה אשת חיל ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה בזריות גדולה לעבודת ה' ובהתחזקות גדולה כמו בעת היותה בת כ', וללמד מוסר השכל לבני אדם המרפים ידיהם מן התורה בעמדם בימי הזקנה והשיבה, דלא זו הדרך ולא זו נחלת עבדי ה', אלא עד זיבולא בתרייתא וכל זמן שהנשמה בקרבם חייבים להתאמץ ולהתחזק, דאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות סג:).

ויפורש בזה המשך ובת כ' כבת ז' ליופי, ועמדו בזה (פענה הוא, ריש פרשתן) דאדרבה יותר ניכר היופי בבת כ' מבת ז'. אלא הכתוב בא להשמיענו ההיפך מסברת האדם, דאף שמדרך העולם על בת כ' מתגבר היצר ביותר שתבליט יופיה בעיני אנשים, ושמה תאמר כי אף שרה אמנו כן בהיותה יפת תואר וכמאמרם ז"ל (מגילה יד.) שהכל סוכין ביופיה. לכן משמיענו הכתוב דלא כן, אלא דכשם שבת ז' עדיין אין לה יצר הרע ואינה משגחת ביופיה, כך היתה שרה בבת כ' שלא טעמה אף חמא זה ולא נתפתתה לעצת היצר אלא היתה צנועה וחסודה (עי' חזקוני, בראשית כג, א; נועם אלימלך, פרשתן, ד"ה ויהיו חיי שרה).

לכן סיים רש"י כולן שוין לטובה, שכל שנותיה בלי הפסק היו שוין בהתחזקות כצאת השמש בנבורתה, כי בעוד שבצעירותה התחזקה לשבר תאוות היצר המחמיא ומפתה להתייפות ולהכשיל בני אדם, ובפרט שאצלה התגבר היצר מאד כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו (סוכה נב), כך גם בוקנותה הוצרכה להתגבר נגד חולשת הגוף שמתבע הזקנים להרפות ידיהם כנ"ל וכל עוד היה בה ניצוץ חיים התחזקה בעבודת ה' בשמחה ובחדוה כמו בת כ'. וזה שרמזו בעל הטורים, שרה מאה שנה ר"ת שמש, להורות צדקת שרה אמנו שהאירה במעשיה והתחזקה תמיד בתקפה ובגבורתה כצאת השמש וכמאורות השמים השמחים בצאתם וששים בבואם לעשות רצום קונם נגד כל המניעות.

ובהמשך הכתובים (כג, ב), ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה. וברש"י, נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחת נשמתה ממנה ומתה, עכ"ל. והדברים צריכים ביאור, דהלא מצינו אצל אברהם אבינו דכשנצטווה על העקידה השכים בזריות גדולה להקריב קרבן ה' במועדו, ויותר מזה אמרו במדרש (עי' ב"ר ג, ה) דבשעה שאמר לו המלאך אל תשלח ירך אל הנער (בראשית כב, יב) נצטער צער גדול, ואיך יתכן ששרה אמנו אשר אברהם היה טפל לה בנביאות (שמו"ר א, א) נצטערה על זה.

אלא על כרחך הכוונה להיפוך, שנצטערה על שלבסוף לא נשחט ולא נרצה בנה לקרבן לה', כי היא ידעה קודם לכן על ציווי השי"ת להעלותו עולה ושמתה התעצמה עד מאד על הזכות הגדולה, אולם כשראתה שלבסוף לא נשחט סברה כי מעשי שמן הצליח למנוע זאת, ולכן מתה מרוב צער ויגון ממניעת הנחת רוח לבורא ית"ש ע"י פרי בטנה.

ולזה רמזה תורה את שבחה של שרה בת ק' כבת כ' דווקא במיתתה, שמתוך כך נדע שלא נצטערה על בנה יחידה כשאמר הקב"ה לשוחטו, ואדרבה מהבשורה שלא נשחט ולא נרצה לקרבן עולה לה' פרחת נשמתה

מצער, כי היתה במדרגה הנ"ל דגם בהיותה בת ק', שאצל אדם רגיל כבר עבר ובטל מן העולם, היה כוחה במתניה כבת כ' לעבודת השי"ת, כי העבודה היתה אצלה בבחינת אהבה בתענוגים וכל חפצי עולם לא שווו לה בעבודה זו, ואף שבוודאי היה לה נחת רוח לראות את בנה עובד את השי"ת בכל לבבו, מ"מ בטלה רצונה מפני רצונו שאמר להעלותו כדי שיהיה נחת רוח לבורא ית"ש.

ובעוזה"ר מצרת העולם ומדוי הדור שמיד כשבא על האדם איזה קושי, מיד הוא מונע עצמו מתורה ותפילה ולבו פנוי ופתוח לדברי הבל ורעות רוח. בכל מניעה קטנה הוא מוצא תירוצים ואמתלאות להשקיט נפשו על ביטולו מעבודת ה' וכבר מוחל לעצמו על פשעיו בתואנה דהלא הנני רק בשר ודם וכדומה שאר טענות הבל וסרק, ואם הוא במדרגה גבוהה יותר הוא נאנה שעה אחת בשברון לב ואומר כמה מזמורי תהלים או אפילו מזיל דמעות, ומיד עובר על פשעיו ומוחל לעצמו ואינו זוכרם עוד. ועל אחת כמה וכמה כשהוא מתנסה באיזה נסיון קטן, כגון שבא לו הפסד ממון בעבור לימודו ועבודתו או שנפגם שלום ביתו או בחור שהגיע לפרקו ועדיין לא מצא זיווג, שמיד מוחו ומחשבתו קשורים ודבוקים ותפוס ברעיונותיו כשור לעול וכחמור למשא וממילא מתיר לעצמו להקל מעבודתו ית'.

ואין דברינו מרשעים ופורקי עול, רק מנשמות ישראל קדושים שרצונם לעבוד את השי"ת וללמוד תורתו אך אינם יכולים לעמוד נגד יצר הרע המסית ומדיח, והמניעות הקטנות ביותר גורמות להם לבטל מן התורה, ומתקיים בהם אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך (אבות ד, י), וגם באמצע הלימוד, על דבר קל ביותר הם פוסקים מדברי תורה ובגדר יקטוף מליח עלי שיח (עי' הגיגה יב, ב), ומהשיחה לא יפסיקוהו כל רוחות שבעולם, ודבר זה ג"כ לנסיון יחשב אצל הרבה בני אדם, ובדרך זו נופלים והולכים עד לנוקבא דתהומא רבא רח"ל.

ומדת הצדיקים הק' הוא היפוך מזה, וכנ"ל שכוחם כצאת השמש בנבורתו, והיה כעין שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו וכל רוחות שבעולם אין עוקרים אותם מעבוד עבודת הקודש אשר ככתף ישאו יום ולילה לא ישבותו גם בנסיונות קשים ומרים כלענה, וכידוע מכמה צדיקים מאורי ישראל זי"ע שהיו כל ימיהם בצער ויסורים יותר ממה שאדם מסוגל לסבול, ובכל זאת היו דבוקים תמיד בהשי"ת כידוע מרביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע, וכן זקה"ק מצאנו זי"ע שהיו לו שנים רבות כאבים בשיניו, וכן ברנליו הרגיש יסורים נוראים והיה דמו שותת, ועוד הרבה צדיקים נתייכרו ביסורים גדולים אולם לא היה בהם כדי לבטלם אפילו שעה מועטת מעבודת השי"ת שנחשב אצלם התענוג האמיתי.

וע"ז אמרו במדרש (כ"ד לה, י) הצדיקים לבם ברשותם אבל הרשעים מסורים ביד לבם, ואין הכוונה בצדיק גמור ורשע גמור, אלא צדיק הכוונה על צדיקים גבורי כח לעמוד נגד יצר הרע, ואף שאינם מואסים לגמרי ברע ופעמים שיצדם מפתה אותם לתאוות רעות, מ"מ מתגברים עליו לשלוט על הצפוני הצפון בלבו של אדם (עי' סוכה נב). והולכים בכוחם ליראה את ה' ולעבדו. ורשעים היינו דאפילו אם הם שומרי מצוות ואינם פורקים עול להכעיס את בוראם, מ"מ בכל דבר פשע שמזדמן לפניהם אין עולה בידם לנצח את יצרם ולהתגבר עליו, כי היצר סוכן בהם להטותם ולפתותם לדבר עבירה ועון, ואדם כזה הוא ברשות לבו השולט עליו והעבירה קשורה בו ככלב.

ולחוציא מלבם של רשעים הללו אמה"כ (במדבר טו, לט-מא) ולא תתורו אחרי לבבכם וגו', דלא רק כשאתה סגור ומסוגר בביתך תעבוד את אלקי אביך, אלא גם כאשר אתם זונים אחריהם, דאתי לידיה משמע, אעפ"כ אל תתייאש, כי יש עצה להימלט ממנו ע"י שתקיים למען תזכור ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם, ותקיים מה שנאמר (תהלים טו, ה) שויתי ה' לנגדי תמיד, בכל עת ובכל רגע, שבוה בטבל כח היצר, כי אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ששם הייתם שקועים במ"ט שערי טומאה, להיות לכם לאלקים. ומזה ישכיל האדם שלא יקבע עתים לעבוד את ה' ועתים לבעל רח"ל, כי אם ה' האלקים לבו אחריו ואם הבעל לבו אחריו (מלכים א' יח, כא), ולא שרק בשעת התפילה יהיה לבו בוער מהתלהבות התפילה או כדרכם של

אנשים בימים הנוראים לבכות על עבירות שבידם, ואחר רגע כמימריה לא נודע כי בא אל קרבנה וככלב השב אל קיאו, כי לא זו הדרך אלא יתמיד בעבודה לעלות ממדרגה למדרגה.

וא"פ מי שהוא בבחינת מצרים שהיתה ערות הארץ (ספר הליקוטים להאר"י, תהלים פד, עה"פ עוברי בעמק הבכא), בכ"ז ושב ורפא לו, כי אמרו חז"ל (ברכות לד:) מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין, ומעם הדבר כי הבעל תשובה היה שקוע במצולות החטא ולא היה יכול להתגבר בכוחות עצמו, ואלמלא הקב"ה עוזרו והכניס בלבו הרהורי תשובה לא היה יכול ליצר הרע, וכנרמזו בכתוב (ויקרא טו, טז) השוכן אתם בתוך טומאותם, ופירש"י אע"פ שהם טמאים שכינה ביניהם. ואמרו חז"ל (יומא פו:) היכי דמי בעל תשובה וכו' באותה אשה באותו פרק באותו מקום וכו', ולכן כשהתגבר הבעל תשובה על יצרו הרע נחשב לו הדבר לנצחון גדול, משא"כ מי שהוא צדיק מעיקרא שלא נדרש ממנו תעצומות כאלו להתגבר על יצרו, ולכן הבעל תשובה נפשו איתנה יותר כדי להתגבר גם בפעמים אחרות נגד יצרו הרע כי מי כמוהו מלומד בנסיונות ולהתגבר עליהם.

ואפ"ל דמטעם זה שלח אברהם אבינו דייקא את אליעזר נאמן ביתו לקחת אשה ליצחק, כי הוא היה בנו של גמורוד (ילקוט, פרשתו, רמז קט; תרגום יונתן, בראשית יד, יד), ומזרע כנען כמובא במדרש (ב"ר נט, ט) שאמר אברהם אין ארור מתדבק בברוך, וא"כ היה סיפק בידו לעשות כתועבות הגויים האלה אשר יצא מקרבם כמעשה ארץ כנען, ואעפ"כ מאס בכל אלה ודבקה נפשו באברהם אבינו עד שנתעלה כ"כ והיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, ומזה ראייה ברורה כי לחם מלחמת היצר והיה יכול לו וכחו רב כעץ שתול על פלגי מים ומלומד בנסיונות הוא. ולכן אותו הוכיח ה' שיהיה שליח נאמן ללכת למקום טומאה כחרן ולקחת משם אשה ליצחק כי רב חילו להלחם מלחמת היצר שלא יפתהו.

וזוהו שנאמר גבי אליעזר, ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, ובמדרש (שם ח) שהיה שליח ביצרו כמותו, וממילא לא יוכל יצר הרע להטותו מדרך התורה, ואף שלבו לא חלל בקרבו והיצר מנסהו לפעמים להפילו במכמוריו, מ"מ ילחם בו וינצחהו כי כבר הוכיח כוחו להתגבר על יצרו הרע. ויבואר גם מה שאמר לו אברהם, שים נא ירך תחת ירכי (בראשית כד, ב), דאף שאמרו חז"ל (גדה יג:) ישב לו קוץ בכרסו לא ימלנו וכו' מוטב שתבקע כרסו ולא ירד לבאר שחת, וכן אמרו (שבת קיה:) על רבינו הק' שמעולם לא הניח ידו מתחת לאבנטו, מ"מ כאן לא חשש אברהם כי הכיר את אליעזר וידע שאינו כדרך שאר העבדים אשר בהפקיורא ניהא להו (גיטין יג.), וכיון שידע כי הוא המושל בכל אשר לו, וכנ"ל שמושל ביצרו, לכן היה יכול לבקש שים נא ירך תחת ירכי בלי שום חשש, כי מאתו לא תצא הרע. ויל"פ גם את גדלותו של אברהם במאה"כ קודם לכן, ואברהם זקן בא בימים, ע"ד שאמרו חז"ל (יומא כב:) בן שנה שאול במלכו וכו' כבן שנה שלא טעם טעם המא. וזהו ואברהם זקן ובכל זאת היה במדרגה של בא בימים, כתינוק שסופרים לו הימים שלא טעם טעם המא, ולזה היה יכול לומר אל עבדו שים נא ירך תחת ירכי, והבן.

וע"פ בחינה הנ"ל אצל שרה שהיתה בת ק' כבת כ', יש לפרש הכתוב באופן אחר, ואברהם זקן, דאע"פ שהיה זקן מופלג, היה בא בימים היינו כצעיר לימים ועבד את בוראו בזריזות נפלאה בלי להרגיש עייפות וטורח, וה' ברך את אברהם בכל, רצ"ל שכל המוצאות והקורות אותו, בין טוב בין רע, היו אצלו בבחינת ברכה וכמו"ש (ברכות נד.) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ובהמשך הגמ' (פ:) לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה. וידוע העובדא שפעם שאל אדם אחד את הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע לפירוש מאמר חז"ל הנ"ל דאיך יתכן לברך על הרעה ממש כשם שמברך על הטובה, והשיבו שיכנס לבית המדרש וישאל את האברך ר' זושא [הוא הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע] היושב שם. בא האיש לבית המדרש וישאל להרבי ר' זושא את הפירוש, והוא השיבו שכנראה טעה בכוונת רבו ולא אליו נתכוון, כי הוא לא טעם מימיו טעם של רעה ואך טוב וחסד ירדפוהו ולכן אינו יכול לבאר הענין. והבין אותו אדם שתשובה זו היה צריך לשמוע ולכן שלחו הרבי ר' בער דווקא אליו.

והן ידוע גודל עמלו ודחקו של הרבי ר' זושא, שפעמים לא היה לו אפילו לחם להשביע נפשו, אולם הוא בקדושתו הגדולה לא ידע כלל שחסר לו דבר, וזה הכוונה שמברך על הרעה כשם שמברך על הטובה בלי שום נפק"מ.

וזו היתה מדרגת אברהם אבינו, אב ידעך מנוער, שעל כל דבר היה מודה ומברך להשי"ת וקיבל הכל באהבה, כי כל מאורע נחשב אצלו מברכת ה' ועל כל מדה ומדה היה מודה לו. וזה"כ וה' ברך את אברהם בכל, שגם היסורים שבאו עליו היו אצלו בבחינת ברכה ביודעו כי מאתו לא תצא הרעות. וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קג, ד), גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, ואם רצון השי"ת לייסרני ביסורים, אין לי מה לירא ואבטל רצוני מפני רצונו. וזאת היא מדרגה גבוהה ומעלה גדולה כמעלות הצדיקים שמקבלים באופן שוה את הטוב ואת הרע וכל שאיפתם היא רק זאת שמפעולותיהם יצא נחת רוח לבורא ית"ש. וכל אדם צריך להתחזק בזה, כי עבודת ה' אינה דבר של מה בכך ואינה באה בקלות וצריכים לזה התאמצות גדולה, ואם יחשוב על צרותיו ומניעותיו שימנעוהו מלעבוד את השי"ת, יפול ברוחו ואז עלול להתדרדר מדחי אל דחי רח"ל, כי כל מניעה קלה תגרום לו לסור מדרך הישרה.

ויורמו בהא דפתחה תורה שבכתב באות ב' ולא באות א' שהוא ראשון של אותיות. כי כך דרכם של בני אדם סכלים, דאם הוא זקן ונכשל בעבירה, רוחו נכאה עליו ומהרהר בכך שכל ימיו היה מכעים ונכשל בעוונות ואיך יוכל בימי זקנותו לתקן את אשר העוה והאם ירצה אדון העולמים בתשובתו, ובפרט שהוא טרוד ועמל ותש כוחו. ובמחשבות אלו הוא בא לכלל יאוש ומרפה ידיו מלשוב אל ה' בחזקה ומלהתחזק בתורה ותפילה. ואם נער צעיר הוא, יכרסם בו עצת המסית לאמר, הלא נער אנכי ודעת אין בי ועדיין אין בכוחי לעסוק במושכלות. וכן לכל אדם יודמנו תירוצים שונים ומשונים למנוע עצמו מלשוב אל ה' ומרפה ידיו מתורה, וממילא מקויים בו אם תעזבני יום יומים אעזבך (ירושלמי ברכות, פרק ט, הלכה ה; ספרי, פרשת עקב, אות יב), וכן אם תחילת יומו של אדם היה ברפיון ידים או ח"ו בדרך לא טוב, די בזה להחטיאו כל היום, וכפי שהמליצו מתלמידי הבעש"ט הק' (ע"י אנרא דפרקא, אות ט בשם הרה"ק הר"ר זושא ז"ע) כלשון הכתוב (תהלים לו, ה) דאם יתיצב על דרך לא טוב, אזי רע לא ימאם כל היום רח"ל, וכיון שבא לכלל שמות בא לכלל יאוש והולך ונופל מדחי אל דחי.

אך לא זו הדרך, ואדרבה עם מחשבות כאלו עלול האדם לשקוע במצולות, והן אמת שקשה העבודה אך אם לא יתחזק בעצמו לדעת שכל זה מפיתוי היצר אשר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה (שבת קה:), הרי שבזה רק מרע לעצמו ומאבד נפשו. והאדם צריך להתחזק ולקום ולבקש על נפשו בכביה גדולה ובתפילה תמידית אל אביו שבשמים שיציל נפשו מטרף, עד שמן השמים ירוחם.

ולזה לא פתחה התורה באות א' שהיא התחלת האותיות, לרמוז דאף מי שלא הלך מיד בתחילה בדרך הישרה, עדיין יש יכולת בידו לשוב ולקבל על עצמו מה דהוה הוה מכאן ולהלן חושבנא, ושמכאן ואילך לא יפול שוב כבראשונה. ורמז לזה בראשית נוטריקון ב' ראשית (אוה"ח הק', בראשית א, א), כי יש ב' סוגי ראשית, האחד של צדיק גמור אשר כבר מתחילה מואם ברע מכל וכל והולך בדרך הישרה, אך יש גם ראשית שניה, של אדם אשר מתחילה הלך בדרך לא טוב ונטה ליפול, וזאת נחמתו דגם הוא יכול להתחיל מראשית דרכו, ולכן אל יבוא לידי יאוש בגין קלקול מעשיו, דאין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה (ירושלמי פאה, פרק א', הלכה א). ואמרו חז"ל במדרש (ויק"ר כט, יב) בכל מוספין כתיב והקרבתם וכאן [בראש השנה] כתיב ועשיתם וכו', הא כיצד, אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל, בני מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם לפני כאילו היום בראתי אתכם בריה חדשה. ולהורות נתן בזה דאל יתיאש האדם בראותו כי החל ליפול ויאמר בלבו כי נפול יפול לגמרי ואין לו תקומה, אלא יתחזק ויתגבר מחדש והשי"ת יהיה בעזרו שיהיה כבריה חדשה.

והיינו טעמא מה שהתחיל רבינו הקדוש את תורה שבעל פה במשנה מאימתי קורין את שמע וגו' משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן (ברכות ב.). ומיירי בכהנים משרתי ה' שנשמאו, וע"י יתמה הלומד איך אירע כדבר הזה לכהן העומד לשרת בקודש לפני ולפנים ואשר עליהם להתקדש עובר לעבודתם. אמנם דווקא

מזה נתחזק דאם הכהן שנממא אשר לא כדת מ"מ לא נדחה חוץ לפרגוד ובכוחו לשוב ולטהר ולשמש בעבודה כאחיו הכהנים וחלק כחלק יאכלו בתרומת ה' ולא יגרע מהם, כן לענין לימוד התורה, דאף שהיה צריך ללמוד בן חמש למקרא ובן עשר למשנה וכו' כאשר השיתו עליו חז"ל (אבות ה, כא), וא"כ כיצד יוכל ללמוד משניות בערבין, היינו בערוב ימיו, כאשר אף מקרא לא קרא כל צורכו. לזה מראים לו שלא יפול ליאוש, דכשם שהכהן שנממא ומבל והעריב שמשו נכנס לאכול תרומה עם אחיו הכהנים, כך יוכל גם הוא לשוב אל ה' בלי לחשוב על העבר, ומה דהיה הוה מכאן ולהלן חושבנא ויקבל עליו ללמוד וללמד תורת ה' בשמחה ולא בעצבות ויודה להשי"ת על רוב טובו וחסדו שסייע בידו לשוב אליו ולא נשאר נדח לגמרי.

והנה בפסוק (בראשית מה, כד) אל תרגזו בדרך נחלקו חז"ל (תענית י: ובתוד"ה אל תרגזו; ב"ר צד, ב) דלחד מ"ד הכוונה שלא יתעסקו בדבר הלכה שמא תרגז עליכם הדרך, ולחד מ"ד להיפך, אל תפסיקו מדברי תורה, ולשיטתו יונה לשון הגמרא (ברכות לא). אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, דלכן יפטר ממנו בדבר הלכה כדי שיוכור דיבורו עם חבירו וילמד תורה בדרך. ואע"פ שהדרכים בחזקת סכנה (ירושלמי ברכות, פרק ד, הלכה ד) מ"מ לא יירא ולא יחת, כי זה כל האדם שנברא לעשות רצון קונו ולעבוד את בוראו כצאת השמש בגבורתו בלי שום מניעה.

ונשוב לדברי המדרש בריש דברינו, בכל זה אליעזר דכתיב המושל בכל אשר לו, והפירוש כנ"ל שאליעזר בן נמרוד התגבר על יצרו ולכן היה במדרגה שרוצה לעשות רצון קונו בכל מצב ונגד כל מניעה, ומכאן דייקא אמרו חכמים הנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה, כי הלכה כמ"ד אל תפסיקו מדברי תורה (מגן אברהם ק, ס"ק י) ואין צריך לחשוש מסכנת הדרכים, כי זה כל האדם שיעבוד בכל אשר לו את בוראו ויקיים מצוותיו בכל מצב עד כדי מסירות נפש, וראיה מאליעזר עבד אברהם שנתדבק בברוך והיה דולה ומשקה מתורתו לאחרים ולא פ-נה אל רהבים אלא עסק באורייתא במסירות נפש והבן.

וזתו שאמר נעים זמירות ישראל (תהלים קיח, ו-ז) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, אדם מורה על גשמייות, ואמר דוד שאינו ירא על הגשמייות שמא יחסר המזוג, כי ה' לי בעזרי שאוכל לעבדו בלב שלם ובכל מאודי, וכך ואני אראה בשונאי, ואנצח היצר הנקרא שונא (סוכה נב). והבן.

תוכן הענינים:

- עיקר מעלת עבודת השי"ת בזמנים הקשים, ונגד כל המניעות.
- מדברי הישמח משה עה"פ כצאת השמש בגבורתו, שהשמש חפצה ללכת ממערב למזרח ומתחזקת ללכת בדרך זו.
- השמש גם ידעה טענת הלבנה, אלא שידעה שצרכים לעבוד את ה' גם כשנראה שאינו ערב וקל.
- צדיקים מקבלים יסורים שיש בהם ביטול תורה, כי יסורי הגוף אינם נחשבים אצלם יסורים, כדוגמת השמש שלא השגיחה ביסורים.
- יעקב אבינו שמח ביסורין ולכן זכה לרפואה מכה ויזרח לו השמש.
- שרה היתה בת ק' כבת כ' לחטא, שגם בשנות הזקנה התגברה ביותר לעבוד את ה', ובת כ' כבת ז' ליופי, שדווקא בשנות הכ', כשהיצר בווער, התגברה לא להתפאר ביופיה.
- רמז לזה, שרה מאה שנה ר"ת שמי"ש, שלמדה מהשמש על התגברות והתחזקות כשמש גבורתו.
- שרה מתה מצער על שלא זכתה לעקוד את יצחק בנה.
- צרת הדור שבכל צרה קטנה מרפים ידים מעבודת ה' בטענות שונות, שהמח מבולבל וא"א לעסוק בתורה, וזה להיפך ממדת צדיקים שעובדים לבוראם ביתר שאת דווקא בזמנים קשים.
- זהו מעלתם של בעלי תשובה, שהתגברו בכל כוחם נגד יצרם הרע שהתגבר עליהם בכל תוקף.
- כל אדם יכול לעשות תשובה שלימה שתתקבל לרצון, גם אם הרבה לחטוא.
- לכן שלח אברהם את אליעזר להביא זיווג ליצחק, כי הוא עזב את הכנענים ודרכם הרעה, ושב בתשובה שלימה, וכיון שעמד בכל הנסיונות לא היה חשש שיבוא לידי עבירה, ולכן גם הניח ידו תחת ירכו.
- אף שאברהם היה זקן, היה כמו נער בא בימים ועבד את ה' במלוא כוחו, כי לא השגיח בכל הרעות והנסיונות שעברו עליו, בידוע שאם ה' חפץ שיעבוד אותו באופן כזה, יעבדו באופן כזה.
- התורה מתחילה בב' ולא א', כי לכל אדם מועיל תשובה, וגם אם לא התחיל לעבוד את ה' בתחילה בילדותו יכול לשוב ולקבל עליו לעבוד את ה'.

<p>לעיני האשה החשובה מרת חיה בהר"ר משה ע"ה נלבי"ע א' כסלו תשס"א לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה. הונצח ע"י בניה החשובים הרה"ח מוה"ר משה חיים, מוה"ר יוסף שלמה – מיינר הי"ו</p>
<p>לעיני הרה"ח מוה"ר שלמה זלמן בן ר' מנחם מאיר ע"ה נלבי"ע כ"ט מרחשון תשס"א לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה. הונצח ע"י חתנו הרה"ח מוה"ר חיים האפמאן הי"ו</p>
<p>גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר יהודה לייביש הלוי שלעפריג הי"ו לרגל שמחת אירוסיו בתו עב"ג הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר צבי אלימלך האלפערן נ"י – למז"ט ובשטומ"צ</p>
<p>גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר שמעון אליעזר קראסני הי"ו לרגל שמחת הולדת הבת סימא לאה שתחי' למז"ט ובשטומ"צ</p>
<p>גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר פנחס לוי פרידמאן הי"ו לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר חיים מאיר נ"י – למז"ט ובשטומ"צ</p>
<p>גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר ישעי' הלוי שווארטץ הי"ו העומד לימינינו בעבודת הקודש בכל עת ועונה לרגל שמחת הכנס בנו הבחור יקותיאל יהודה נ"י לעול התורה והמצוות למז"ט ובשטומ"צ</p>
<p>גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר מרדכי (בר"א) קליין הי"ו לרגל שמחת הולדת הבת רחל שתחי' למז"ט ובשטומ"צ</p>

הזמנה לאנ"ש תושבי וויליאמסבורג

הננו בזה להזמינכם לבוא ולקחת חבל במסיבת "דינער השנתי" בויליאמסבורג
לטובת עמוד הצדקה והחסד בארצינו הקדושה

כולל "חבת ירושלים" לצדקת רבי מאיר בעל הנס
שתתקיים אי"ה ביום ראשון פרי' תולדות, אור ליום כ"ט מרחשון
באולם "ויואל משה" 590 Bedford Ave. בשעה 7:30 בערב

בראשות כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א
נשיא הכולל

נזר גבאות קודש:

ידידינו הרבני הנכבד הרה"ח מוה"ר אלימלך הלוי שלעפריג הי"ו

נתנדב ע"י הנהלת כולל חבת ירושלים לצדקת רבי מאיר בעל הנס

אלקא דמאיר ענני